

S kérdjük, nem volna legális cél az: kétségtelenül fennálló követelesnek ezzel az eszközzel való behajtása? Aminek utóvégre az adós mindenkor ellene szegülhet oly módon, hogy ő maga kéri a csődöt maga ellen vagy pedig csődönkívüli kényszeregyezségi eljárás megindítását.

Megengedjük, ideálisabb volna talán: gyors és olcsó végrehajtási eljárást teremteni s. elhárítani a hitelező utjából a behajtást gátló s az adós obstrukciójához kényelmes eszközzel szolgáló akadályokat. Amíg azonban a biztos, könnyű és olcsó behajtás eme utópisztikus álma megvalósul, addig is minő magasabb célokat zavar meg az a hitelező, aki a polgári bíróság egyik intézménye helyett egy másikkal próbál eredményhez jutni?

Dr. Fränkel Pál.

(A Cst. 84. §-a azt rendeli, hogy az adós oly meghagyással idézendő, hogy vagy a csődöt kéri hitelezőt biztosítsa" vagy stb. Igaz ugyan, hogy a gyakorlatban az adósok eme meghagyásnak nem igen tettek eleget, de a törvény álláspontját világosan tünteti fel. A csődkéres ezek szerint, ha nem is behajtási eszköz, de a bíróság világos elgondolása szerint „biztosítási" eszköz. Szerk.)

Valorizáció és K. T. 272. §. Közelfekvő gondolat, hogy a valorizálási kötelezettség és különösen annak mértéke a K. T. 272. §-ának segélyével állapíttassék meg, mely szerint az, aki kártérítésre köteles, nemcsak a valóságos kárt, hanem az elmaradt hasznot is megtéríteni tartozik. Hiszen a kártérítési szemléletmód — miként azt meggyőzően mutatja ki *Blau György*: *Valorizáció 1924-es joggyakorlatunkban*, Budapest 1925. c. műve 27. s. k. lapjain — mélyen beidegződött Kuriánk jogfelfogásába. Annál jellemzőbb és érdekesebb az alábbi ítélet, amely a K. T. ily rendelkezésének alkalmazhatóságát teljes határozottsággal kizárja s egyedül ama jogszabály alapján dönti el a kérdést, hogy valorizációnak akkor van helye, ha az adóst a teljesítés körül a pusztá fizetési késedelmet meghaladó vétkesség terheli. Közismert dolog, hogy ez nem „a m. kir. Kuriának gyakorlata", hanem csak a kir. Kuria egyes tanácsaié s nem mulaszthatjuk el annak hangsúlyozását, milyen égetően szükséges volna, a készülő törvény dacára is, annak helyes megalkotása és majdan értelmezése érdekében is, a gyakorlat egységessé tétele s evégből a kérdésnek a Kuria teljes ülése elé vitele, amit az Igazságügyminiszter ur a Ppé 70. §. 2. pontja alapján nehézség nélkül provokálhatna. Ausztriában tudvalevőleg a legfelsőbb törvényszék „jogi vélemény"-e szabott irányt a valorizációs gyakorlatnak, amely ha nem is elégitett ki minden kívánalmat, de a jogbiztonság követelményének mindenesetre jobban felelt meg, mint a nálunk fennálló állapot, ahol a per sorsát az dönti el, melyik tanácsra szignálják.

Érdemben a kir. Kuria kérdéses ítélete azért tanulságos, mert ad oculos demonstrálja a különböző valorizációs jogalpok dogmatikai gyengeségét. „A pusztá fizetési késedelmet meghaladó vétkesség" lényegében ezuttal is csak annyi, hogy az adós nem fizetett, hanem pereltette magát s a bíróság igazságérzete viszont oda vitt, hogy ugyanezt az elvet, a felperesre is alkalmazza és ezért a valorizációs kárt a másik oldalon a felek között megossza, noha a felperes büne mindössze az volt, hogy

a használt gép értékkülönbözését nem a fedezeti vétel útján megvehető használt gép után, hanem egy ugyanilyen új gép után számította. A Pp. 426. §-ának analógiája mindenestre ellene szól a döntésnek. Kuria 1925. október 7. T. VII. 1885/1925. sz.:

„Ami most már a marasztalási összeg valorizációjának kérdését illeti, ebben a tekintetben téves a felelkezési bíróságnak az a jogi álláspontja, hogy az alperes a magyar korona értékének a fentebbi kárösszeg felmerülte, illetve esedékessége óta bekövetkező csökkenéséből eredő vagyoni hátrányt is viselni, illetőleg a felperesnek megtéríteni a K. T. 272. §-ának rendelkezéséből folyólag köteles. Mert ez a §: csak arról rendelkezik, hogy aki kártérítést igényelhet, a valóságos, vagyis tényleges kárnak és az elmaradt nyereségnek megtérítését követelheti. Arra nézve pedig, hogy a tényleges kár és elmaradt nyereség összege miként állapítandó meg, az az általános magánjogi szabály az irányadó, amely szerint ugy a tényleges kár, mint az elmaradt nyereség az azok felmerülte idején fennállott árak és értékek figyelembevételével meghatározandó összegben állapítandó meg. Ezekből folyóan alapos az alperesnek az a felülvizsgálati panaszja, hogy a felelkezési bíróság a K. T. 272. §-ának téves alkalmazásával és helytelen értelmezésével döntött a valorizáció kérdésében, mert ez a §. ezzel a kérdéssel semmi összefüggésben sincsen, hanem a valorizáció kérdése az ebben az irányban kifejlődött bírói gyakorlat által követett anyagjogi szabály értelmében döntendő el-

A m. kir. Kuriának gyakorlata szerint valamely pénzkövetelés valorizálásának akkor van helye, ha az adóst esedékessé vált tartozásának megfizetése körül a pusztá fizetési késedelem meghaladó vétkekesség terheli. Az adott esetben az ügyiratokból megállapítható, hogy az alperest a 250.000 K vételére előleg visszafizetésének elmulasztásában ilyen fokú vétkes fizetési késedelem terheli. Az alperes ugyanis az 1922. november 25-én és 1923. február 1-én kelt D. és F., a leveleiben feltételesen kijelentette ugyan, hogy a 250.000 K előleget hajlandó a felperesnek visszatéríteni, de azzal a felperest ténylegesen meg nem kінálta, azt a felperesnek meg nem küldötte, sem pedig bírói letétbe nem helyezte, sőt a perben a felperesi keresetet egészen, tehát annak a kérdéses 250.000 K előleg iránti részét is elutasítani kérte, ezzel a fizetést a per folyamán is elodázta és kitolta, holott ezt az előleget legkésőbb már akkor kellett volna visszafizetnie, amikor a szerződés teljesítését a felhívott F., a levelében megtagadta. Az alperesnek ez a magatartása és ténykedése alkalmas annak a megállapítására, hogy őt a 250.000 K megfizetése körül már az 1923. évi február 1-től kezdve a pusztá fizetési késedelem meghaladó vétkekesség terheli s így ő ezt az előleget — amint azt 4. sorsz. előkészítő iratában ő maga is elismerte — valorizált értékben köteles a felperesnek megfizetni, még pedig az 1923. évi február hó 1-én, mint az alperes vétkes fizetési késedelemének kezdetekor fennállott értékben lett volna a 250.000 K, a felperes által a felhívott bírói gyakorlat értelmében követelhető s így az alperesre nézve nem sérelmes az, hogy őt a felelkezési bíróság a 250.000 K-nak csak későbbi időpontban. 1923. március 26-án fennállott kisebb értékben leendő megfizetésére

kötelezte. Az alperes által a valorizációval szemben felhozott felülvizsgálati panaszának a 250.000 K valorizációjára vonatkozó része tehát alaptalan s így a felelbezési bíróságnak erre vonatkozó döntését a kir. Kuria is fenntartotta.

Ami pedig az árkülönbözeti kár valorizálását illeti, ebből a szempontból igaz ugyan, hogy az alperes a kártérítési keresettel szemben a jogalap tekintetében nyilván alaptalanul védekezett és ezzel a per befejezését s így a részéről való fizetést is kitolta. Mindazonáltal az adott esetben nem volna az anyagi igazsággal és a méltányosság követelményeivel összeegyeztethető, ha a jelzett kárösszeg valorizálásának egész terhe az alperesre háríthatnák, mert igaz az is, hogy viszont a felperes alaptalanul érvényesítette kára címén azt az egész árkülönbözetet, amely a szerződési ár és az általa fedezeti vétel útján szerzett új gép és tartozékok vételára között fennforgott, holott tudnia kellett, hogy öt árkülönbözeti kár címén csak a szerződési ár és az általa az alperestől vett használt géphez és tartozékokhoz hasonló használt gép és tartozékok ára közötti különbség illeti meg, használt gépnek és tartozékoknak a teljesítés megtagadása idején fennállott árát pedig a szakértő az új gép és tartozékok ugyanakkori árának 65/0-ában határozta meg. Ezzel az indokolatlan eljárásával és túlzott követelésével, — amellyel szemben az alperes az összegszerűséget illetően részben sikeresen védekezett, — a felperes maga is hozzájárult annak az előidézéséhez, hogy a per csak késedelemmel nyert befejezést s így részben maga is oka annak, hogy a kárösszeget csak csekélyebb értékű koronákban kapja kézhez. Ezeknél fogva a kir. Kuria az anyagi igazság követelményeihez képest a peres felek között a korona időközi értékcsökkenéséből eredő vagyoni hátrányt megosztotta akként, hogy a jelzett árkülönbözeti kárt fele-fele részben közösen viseljék“

M.

Valorizáció és kamat. A Polgári Jog 1. számában (22. oldal) ismertettük a Kuria gyakorlatát, hogy a kamatot a tőke és az értékdifférenca után ítéli meg. Ezzel a gyakorlattal szemben most a P. V. 3198/1925. sz. határozat megváltoztatja a táblának a fentivel egyező kamat rendelkezését és a kamatot csupán az eredeti tőke után ítéli meg, mert a Kuriának állandó gyakorlata szerint . . . „a kamatot nem felvett vételár valorizált összege, hanem csak átértékelés nélkül számított tőkeösszege után és a pedig a felvétel időpontjától számítva itélendők meg.“ Csodálatos, hogy ez a határozat éppen annak a bíróságnak a műhelyéből került ki, amely egyébként a valorizációs gyakorlat előharcosa volt.

Belföldi koronában való fizetés a kötött forgalom idejében. A budapesti cég alperes a pozsonyi cég felperesnek tartozása törlesztésére egy budapesti banknál belföldi koronákban fizette le, mert — kérelme dacára. — a Devizaközpont ennek az összegnek prágai kifizetésre átválttatását, vagyis külföldi magyar koronában való lefizetését nem engedélyezte.

Ily körülmények közt az alperes által a felperes részére magyar belföldi koronákban történt fenti fizetés nem tekinthető a felperesi köve-